

прийняття постанови Верховної Ради Вірменської РСР та Національної Ради НКАО 1 грудня 1989 р. “Про возз’єднання Вірменської РСР та Нагірного Карабаху”, сутички між аджарцями, осетинами та грузинами, застосування військ у Тбілісі 8–9 квітня 1989 р. на несанкціонованому мітингу біля будинку уряду Грузинської РСР.

⁵ Лукашин А.В. Вказ.праця.

⁶ Хоперская Л.Л. Этнополитическая идентичность как фактор реорганизации политического пространства на Северном Кавказе // Выступление на международном конгрессе “Через 20 лет после 1991 года: Реорганизация пространства и идентичности”, Москва, 29 сентября – 1 октября 2011 года.

⁷ Вртанесян К. “Забутый” референдум Азербайджана: из истории независимости Азербайджанской Республики / Карен Вртанесян // Новости Армении. – Режим доступа: voskanarat.info/news/zabytyj_referendum_azerbajdzhana_iz_istorii_nezavisimosti_azerbajdzhanskoj_respubliki/2011-06-20-14

⁸ “О введении в действие Закона СССР “О порядке решения вопросов, связанных с выходом союзной республики из СССР”, №1410-1 от 3 апреля 1990 года. – Режим доступа: www.bestpravo.ru/ussr/data01/tex10974.htm

⁹ Складено і розраховано за: ЦВК Республіки Азербайджан. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cec.gov.az/en/common/election-referendum>; ЦВК Республіки Вірменія. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.infocenter.gov.az/>; ЦВК Грузії. Офіційний сайт. Georgia – History of elections. 1990-2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cec.gov.ge/files/TEA/archevnebisistoria/eng.pdf>

Деякі показники не збігаються з даними інших публікацій та електронних ресурсів.

¹⁰ Проголосувало 563205 виборців за необхідності майже 800000 (1/3 списку виборців).

¹¹ У Абхазії в голосуванні грузини не брали участі, а тому явка склала 52,3%, але за збереження СРСР висловилося 98,6%.

¹² OSCE/UN Report of the OSCE/UN Joint Electoral Observation Mission in Azerbaijan on Azerbaijan’s 12 November 1995 Parliamentary Election and Constitutional Referendum. January 1996. – Available at: <http://www.osce.org/odihr/elections/azerbaijan/14291>

¹³ Вірменське громадянство можуть отримати особи, які досягли 18-річного віку, постійно проживали впродовж останніх 3 років у Вірменії, здатні говорити вірменською мовою й ознайомилися з Конституцією країни.

¹⁴ Сайт Центральної Вибірчої Комісії Азербайджану: <http://www.infocenter.gov.az/>

¹⁵ Бердегулова Л.А. Квазигосударства в постсоветском пространстве: Историко-правовое исследование: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. С. 7. – Режим доступа: <http://www.law.edu.ru/article/article.asp?articleID=1290011>

¹⁶ Там само.

¹⁷ До них на пострадянському просторі відносять і Придністров’я (de jure частина Молдови, але de facto їй невідконтрольне). У 1993 р. нетривалий час існувала й самопроголошена Талиш-Муганська автономна республіка на чолі з Алікрамом Гумбатовим на півдні Азербайджану у місцях компактного проживання талишів.

¹⁸ Плутенко Юрий Витальевич. Проблемы образования новых государств на постсоветском пространстве на современном этапе: Диссертация на соискание ученой степени кандидата политических наук: специальность 23.00.04 – политические проблемы международных отношений, глобального и регионального развития / Плутенко Юрий Витальевич; [Место защиты: Дипломат. акад. МИД РФ]. – Москва, 2011. – С. 35.

¹⁹ Там само. – С. 111.

²⁰ Складено і розраховано за: НКР. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.president.nkr.am/ru/home/>; Офіційний сайт Президента Республіки Арцах. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.president.nkr.am/ru/constitution/>; Абхазія. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.abkhaztagov.org/ru/>; Южная Осетия. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://presidentrso.ru>; Конфликты а Абхазии и Южной Осетии. Документы 1989 – 2006 гг.

²¹ Конфликты а Абхазии и Южной Осетии. Документы 1989 – 2006 гг. – М., 2007.

²² Там само.

²³ Там само.

²⁴ Б. Харебов, А. Кочиев. Четвертый референдум Республики // Республика. [Електронний ресурс]. – <http://osinform.ru/print:page.1.31453-chetvertyy-referendum-respubliki.html>.

УДК:329(436)

© Віталій Семенко (Чернівці)

ПОЛІТОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ В АВСТРІЇ 2010 р.

У статті досліджуються особливості чергових президентських виборів в Австрії у 2010 р. та основні причини успіху кандидата від соціал-демократів Хайнца Фишера, який другий раз поспіль здобув ввєвнену перемогу. Детально проаналізовано основні результати, висновки видатних політологів.

Ключові слова: політична партія, політична система, президентські вибори, федеральний президент, виборча система.

Семенко В.

Политологический анализ результатов президентских выборов в Австрии 2010 г.

В статье исследуются особенности дежурных президентских выборов в Австрии в 2010 г. и основные причины успеха кандидата от социал-демократов Хайнца Фишера, который второй раз подряд одержал уверенную победу. Детально проанализированы основные результаты, выводы выдающихся политологов.

Ключевые слова: политическая партия, политическая система, президентские выборы, федеральный президент, избирательная система.

Politological analysis of the Austrian Presidential Elections in 2010

The article deals with the main features of the Austrian presidential elections in 2010, and principal causes of Heinz Fisher's (the candidate from social-democrats) success are investigated. He has gained successively a confident victory. The basic results, conclusions of outstanding political scientists, experts which were engaged in research of electoral systems, selective processes are in details analyzed.

Key words: political party, political system, presidential elections, the federal president, an electoral system.

Останні президентські вибори в Австрійській Республіці, які відбулися 25 квітня 2010 р. гарантували Хайнцу Фішеру, кандидату нині діючого глави держави, підтримку абсолютної більшості голосів австрійців, оскільки федеральний президент обирається безпосередньо народом. Якщо б жоден з претендентів не набрав абсолютної більшості дійсних голосів, то між двома претендентами, які набрали найбільшу кількість голосів, відбувся би другий тур виборів. Народився 9 жовтня 1938 року в Граці. За фахом – юрист. Політичну кар'єру розпочав у 1963 р., коли став секретарем парламентської фракції соціал-демократів, а пізніше її лідером. У 1990 р. Х.Фішер був обраний першим головою парламенту й пробув на цьому посту 12 років, жодного разу не давши політичним супротивникам вагомому приводу для докору в упередженості. У парламенті його охрестили *дядьком Соломоном* за мистецтво знаходити компроміси й улагоджувати конфлікти між фракціями. Його головні відмінні риси – скромність і обачність. Х.Фішер уникає необдуманих висловлень і необачних вчинків. Правда, якось він зізнався, що в дитинстві стріляв з рогатки по вуличних ліхтарях. Батькові доводилося платити штраф. Хобі Х.Фішера – альпінізм. Любить музику, особливо джаз. Із дружиною Маргіт прожив 35 років. Разом виростили сина й дочку. Їхня міська квартира стане особистою резиденцією нового президента. Від апартаментів за державний рахунок Х.Фішер відмовився¹.

На президентські вибори балотувалися Барбара Розенкранц, представниця ультраправої Австрійської партії свободи та представник Християнської партії Австрії Рудольф Герінг. Х.Фішер, представник Соціал-демократичної партії Австрії, святкував перемогу ще на президентських виборах 2004 р. Тоді виграти вибори йому допомогло невдоволення населення соціальною політикою уряду АПС – АНП (Австрійська народна партія)². Але головним козирем Х.Фішера стала його чітка позиція в питанні про австрійський нейтралітет, зробивши ставку на збереженні нейтралітету країни³. Х.Фішер завжди дотримувався впевненої позиції щодо позаблоковості Австрії, вважаючи, що Державний договір є гарантом демократії, миру його Батьківщини⁴.

Необхідним є короткий історичний екскурс щодо нейтрального статусу Австрії. 15 квітня 1955 р. у Москві між Австрією і СРСР був укладений міжнародний договір у формі меморандуму. У ньому Австрія гарантувала виступити із зобов'язуючою її в міжнародному плані декларацією про постійний нейтралітет країни, як тільки така буде ухвалена парламентом Австрії⁵. Згодом Конференція чотирьох держав, які контролювали Австрію (Англія, СРСР, США і Франція), скликана у Відні на рівні послів, схвалила Московський меморандум і, врахувавши його положення, завершила редагування проекту Державного договору про відновлення незалежної і демократичної Австрії⁶. Завдяки Державному договору від 15 травня 1955 р., який став переломним етапом на шляху остаточного звільнення, Австрія знову здобула свій повний суверенітет⁷. Після виведення останнього солдата союзних військ 26 жовтня 1955 р. Національна рада Австрії прийняла Федеральний конституційний закон про постійний нейтралітет⁸. Закон містить дві статті. У першій записано, що “Австрія добровільно заявляє про свій нейтралітет”, буде його “підтримувати і захищати всіма наявними в її розпорядженні засобами”. “Для забезпечення цих цілей, – зазначається далі в законі, – Австрія зобов'язується у майбутньому не вступати до жодного воєнного союзу і не допускати створення на своїй території воєнних опорних пунктів іноземних держав”. У другій статті закону здійснення положень покладається на федеральний уряд Австрії⁹. Державний договір фактично був підписаний на основі зобов'язання австрійської сторони прийняти на себе нейтральний статус. Закон 1955 р., безумовно, означав крутий поворот в історії Австрії, історична репутація якої десятиліттями базувалася на високій зовнішньополітичній активності й успіхах у формуванні різних блоків і коаліцій¹⁰. Австрійський нейтралітет має основні положення міжнародного права для постійного нейтралітету¹¹. Він виконує подвійну функцію: проведення нейтральної політики у широкому сенсі (але при цьому існує деяке розмежування між проблемами нейтральної політики як гнучкої частини постійного нейтралітету, яка є похідною від постійного нейтралітету) та обов'язкове право постійного нейтралітету¹².

Статус нейтралітету окреслив рамки для міжнародної активності Австрії та визначив її міжнародну позицію. Однак це не виключало залучення Австрії до спільноти країн західної демократії.

Починаючи з вісімдесятих років ХХ ст., політичні зміни стали відчутні і в Австрії. Мобільність виборців великою мірою сприяла зміні в розстановці сил політичних партій, конкуренція між партіями загострилася. Домовленості в рамках системи соціального партнерства стали досягатися рідше, вплив їх зменшився. Засоби масової інформації стали суттєвим політичним фактором. А зі вступом Австрії до ЄС така відкритість країни зазнала ще більшої динаміки. Як австрійські, так і зарубіжні спостерігачі минулими десятиліттями неодноразово звертали увагу на особливості політичної системи Австрії. На розвиток республіки тривалий час накладали свій відбиток такі явища, як надзвичайно міцні позиції двох домінуючих партій СПА та АНП, по-перше, і досить сильно виявлена як суспільний та політичний фактор система соціального партнерства, по-друге. Вагомим наслідком цього стало досягнення значної політичної стабільності та керованості країни. Рівень активності громадян на виборах був не тільки виключно високим, але й доволі стійким. Компроміси, угоди та консенсус між представниками еліти в їх інтересах стали визначальними ознаками політичної культури. Наприкінці ХХ ст. обличчя політичної системи Австрії яскраво виявляє свої змінені риси¹³.

Соціал-демократ, та прихильник нейтралітету Австрії Х.Фішер впевнено зберіг за собою посаду федерального президента в Австрії, отримавши 79,3% голосів підтримки народу. Б.Розенкранц заручилася підтримкою 15,2% голосів виборців, а Р.Герінг набрав тільки 5,4%. Строк повноважень федерального президента складає шість років і таким чином є тривалішим, ніж строк повноважень всіх інших державних установ, які обираються безпосереднім чином. Переобрання президента на другий строк одразу після закінчення першого строку його повноважень є можливим.

Активність виборців порівняно з попередніми президентськими виборами (71,6%) була досить низькою та склала 53,6%. Вибори 25 квітня відзначилися дуже низькою активністю виборців, австрійський політолог професор Фріц Плассер бачить причину цього факту в очевидності результатів виборів¹⁴. Серед важливих мотивів неучасті у президентських виборах потрібно назвати недостатню кількість кандидатів і враження, що результат виборів є вже зрозумілим, а також протестні настрої та розчарування політикою. Особливо низькою явка виборців була серед населення до 30 років, а також тим, кому за 60 років. Із самого початку ніхто не очікував іншого результату. Тому результат виборів не був ніяким способом цікавий навіть для політично зацікавлених людей. Х.Фішер у всіх опитуваннях перед виборами приблизно мав близько 80%. Те, що його могли обігнати інші кандидати, здавалося фактично неможливим. Б.Розенкранц і Р.Герінг у всіх опитуваннях перебували на недосяжній відстані від перемоги на виборах.

Також що стосується змістовних виступів кандидатів справа, то варто зауважити, що у передвиборній боротьбі жодне з важливих і актуальних питань (про ЄС, про фінансову кризу аж до імміграції) не стало серйозною темою. *Позиціонування в актуальному спірному питанні* випадав також як виборчий мотив. Навіть висловлення Б.Розенкранца про закон заборони націонал-соціалізму не привели всупереч всій провокації до обговорення й спірних дискусій. Скоріше засоби масової інформації й політична громадськість були абсолютно єдині в її осуді. Навіть популярна в Австрії газета "Кроненцайтунг" тримала дистанцію й вимагала пояснень. Тому до дня виборів тема була вичерпана абсолютно й більше не спонукала до мобілізації на вибори.

Крім того, тільки 2 з 5 парламентських партій висунули власного кандидата, а точніше, кандидатку. АНП, Зелені й СМА відмовилися від висунання претендента. 3 кандидати не заповнювали весь політичний спектр, був ряд виборців, які дійсно не були переконані ні в якому з трьох кандидатів.

До того ж Б.Розенкранц зверталася мало, зокрема, до власного електорату АПС, що вплинуло на незначну явку виборців АПС, і гарантувало відносно високу частку голосів для Х.Фішера серед виборців АПС. Б.Розенкранц виступала як стара жінка з консервативними поглядами й не захопила своїми виступами молодь, переважно із чоловічої цільової групи робітничого середовища, як може надихати Хайнц-Христіан Штрахе. Також третій кандидат Р.Герінг мав передвиборну програму, націлену на меншість у країні¹⁵.

Перш за все перемога Х. Фішера базується на сильній мобілізації виборців, які симпатизують соціал-демократам (1 181 000), зеленим (423 000), а також народникам (554 000), ультраправим партіям АПС та СМА (Союз за майбутнє Австрії) (90 000 та 87 000), іншим політичним силам (142 000). За Х.Фішера проголосували більшість жінок та осіб за 60 років, менше голосів він отримав від молоді, незважаючи на той факт, що у цих виборах уперше взяли участь молоді люди, яким виповнилось 16-17 років.

Б.Розенкранц, головним мотивом якої став протест, заручилася підтримкою у 15,2 % виборців (481 923), а саме серед прихильників АПС (213 000), СМА (110 000), СПА (60 000), АНП (56 000) та інших (15 000). Їй вдалося, як свідчить політологічний аналіз, здобути велику підтримку народників та ультраправих сил. За неї проголосували більшість чоловіків та молоді до 30 років. Основною причиною її успіху став протест проти урядової коаліції, а також контроль парламентом уряду та відсутність інших кандидатів на пост президента стали важливим мотивом. Її погляди, з огляду на загальну толерантність Європи, можна вважати радикальними. Так, відразу після висунення своєї кандидатури на пост президента Б.Розенкранц виступила з рядом різких провокативних заяв, що викликало бурхливу реакцію суспільства. Вона поставила під сумнів деякі положення закону, який забороняє діяльність неонацистських організацій, використання нацистської літератури і символіки. На її думку, ці положення про заборону наукових диспутів на тему Холокосту, історії фашистських символів, гасел і літератури зачіпають права громадян на свободу висловлювання. На питання про те, що їй відомо про газові камери, у яких під час Другої світової війни загинули мільйони людей, Б.Розенкранц сухо відповіла, що її знання обмежуються шкільною програмою. Також вона вважає за необхідне послабити участь Австрії в Євросоюзі й посилити міграційний контроль. Її чоловік Якоб Розенкранц відрізняється ще більш радикальними поглядами – в Австрії багато хто вважають його відвертим фашистом. Він відомий виданням пронацистських листівок і захистом тих, заперечує Холокост. В 1980-х рр. він був активним членом неонацистської Націонал-демократичної партії, згодом забороненої. У своїх публічних виступах Б. Розенкранц дистанціюється від поглядів чоловіка, однак це швидше за все лише PR-хід. Лідер АПС Х. К. Штрахе налаштований не здавати без бою Хофбург – колишню резиденцію австрійських кайзерів, де тепер знаходиться президентська адміністрація, і Б. Розенкранц, кандидат в Президенти Австрії від ультраправої АПС, на його думку, чудовий кандидат для тих, хто не готовий голосувати за соціалістів.

Р.Герінг, кандидат від Християнської партії Австрії здобув 171 668 голосів виборців та отримав кращий результат, ніж його політична партія на дострокових парламентських виборах у 2008 р. (31 080). Найбільшу підтримку він здобув серед народників (77 000), серед СПА (16 000), АПС (14 000), СМА (12 000) та інших (34 000).

Переможець цих президентських виборів щиро подякував усім виборцям та зауважив, що досить малу явку виборців не варто інтерпретувати політично. В цілому серед тих виборців, які взяли участь, була фантастична більшість, а мала явка вірогідно є краплею полину для активності та пожвавлення демократії, – заявив Х.Фішер¹⁶.

Варто відзначити, що після завершення чергових виборів президента в Австрії знову пожвавилися дискусії щодо доцільності посади федерального президента в країні, де одна частина прагне цілковитої відміни, а інша частина хотіла б мати швейцарську модель.

Петер Хайек, Вальтер Осцтовікс, Александра Зігль¹⁷ вважають, що можна припустити, що на наступних виборах федерального президента в 2016 р. участь у виборах буде значно високою – у всякому разі тоді, коли знову 2 або більше кандидатів, які обираються, мають підтримку однієї з парламентських партій. Якщо 2 кандидати будуть однаково сильними щонайменше, а також мати за даними опитувань приблизно однакову підтримку, то потрібно очікувати справжню виборню битву, що буде вестися із пристрасною й наступом, і яка змусить прийти більше виборців до урн для голосування. Також тут сучасна історія надає документи для зразка: передвиборна боротьба Клестіль – Штрайхер у 1992 р., а також Фішер – Ферреро-Вальднер в 2004 р. були повністю захоплюючими дискусіями, участь у виборах становила 80,9%, і відповідно 71,6%.

Що можна чекати від суперечки навколо змін у конституційному положенні федерального президента?

Атаки із приводу ліквідації другого строку повноважень швидко знову стихли. Хоча переобрання президента, якщо він не допускає грубих помилок у виконанні службових обов'язків, є чистою формальністю. Однак ця очевидна демократична помилка не така гнітюча, щоби політичні партії взяли на себе реформу виборчого права. Навпаки, немає ніяких емпіричних документів для цього аргументу.

Заклик про ліквідацію посади президента в Австрії не може в жодному разі переоцінюватися. По-перше, пропозиція не є новою, тому що вона порушується регулярно з 1990-х рр., іноді також схована як вимога *об'єднання* повноважень федерального президента й федерального канцлера за зразком президентських республік. Завжди ця суперечка залишалася академічною і не розвивалася із цього приводу ніякої політичної дії. По-друге, пропозиція, на якій базується вимога ліквідації, а саме підпорядкування, тому що федеральний президент не виконує ніяких важливих завдань, просто помилкова. Навпаки, порушився би баланс поділу влади й також передбачені для політичних криз

права не можна заплутувати та просто переносити на інших. Правильно й те, що виборці – поза кризовими періодами – одержували президента тільки як носія торжеств, що читає застерігаючі промови, і вручає почесні звання. Хоча зміни можуть обговорюватися тепер, оскільки таке змістовне обговорення не було навіть розпочате.

¹ Хайнц Фишер. – Режим доступу: http://www.peoples.ru/state/politics/heinz_fischer/;

² Президентом Австрії избран представитель оппозиционной партии. – Режим доступу: <http://www.polit.ru/news/2004/04/austria.html>;

³ Темненков Г. Победил альпийский нейтралитет, или Президент, понятный и близкий. – Режим доступу: <http://www.dw-world.de/dw/article/01182664.00.html>;

⁴ Kindermann D. Staatsvertrag. – Wien: Holzhausen, 2005. – 128 s.;

⁵ Mayrzedt H. – Binswanger H. Die Neutralen in der Europäischen Integration. – Wien: Wilhelm Braumüller, 1970. – s. 21;

⁶ Утманн Й. От, якби Гайдер з Путіним. – Режим доступу: <http://www.ji.lviv.ua/n16texts/lycemir.htm>;

⁷ Pick H. Und welche Rolle spielt Österreich? – Wien: Verlag Kremayr & Scheriau, 1999. – s. 77;

⁸ Öhlinger T.: Verfassungsrecht / von Theo Öhlinger – 3., überarb. und erw. Aufl. – Wien: WUV-Universität – Verl., 1997. – s. 64;

⁹ Павленко А. Нейтралитет – переваги та недоліки для безпеки держави та її розвитку (на прикладі Австрії). – Режим доступу: <http://www.niisp.gov.ua/vydanna/panorama/php>;

¹⁰ Дорохин В. Австрийский нейтралитет не вечен? // Международная жизнь. – № 3. – 1998. – С. 59;

¹¹ Hummer W., Schweitzer M. Österreich und die EWG. Wien: Signum Verlag, 1987. – s. 26;

¹² Павленко А. Нейтралитет – переваги та недоліки для безпеки держави та її розвитку (на прикладі Австрії). – Режим доступу: <http://www.niisp.gov.ua/vydanna/panorama/php>;

¹³ Політична система Австрії. – К.: Посольство Австрійської Республіки в Україні, 1999. – 84 с.;

¹⁴ Вибори президента Австрії. – Режим доступу: www.advantageaustria.org/ua;

¹⁵ Siegl Alexandra, Hajek Peter, Osztovics Walter Die Präsidentschaftswahl 2010 Politische Analyse und Konsequenzen. – Режим доступу: www.peterhajek.com/.../pdf/Wahlanalyse_Praesidentschaftswahl%202010.pdf.

¹⁶ Heinz Fischer gewinnt die Wahl – Режим доступу: www.oe-journal.at/Aktuelles/Magazin/.../083_300410_300dpi_A4.pdf;

¹⁷ Siegl Alexandra, Hajek Peter, Osztovics Walter Die Präsidentschaftswahl 2010 Politische Analyse und Konsequenzen. – Режим доступу: www.peterhajek.com/.../pdf/Wahlanalyse_Praesidentschaftswahl%202010.pdf.

УДК:329(73)

© Katarzyna Zielińska (Polska)

SYSTEM PARTYJNY W USA:

ROLA W NIM KONSTITUCJI I DEMOKRATYCZNYCH-REPUBLICANÓW

Okres narodzin Stanów Zjednoczonych Ameryki (USA) i jego systemu partyjnego – jak każda epoka w dziejach ludzkich – był pełen sprzeczności, konfliktów i napięć. Zbyt silnie wiązał się z losem żywych ludzi, ich sytuacją, pragnieniami, ideałami i nadziejami – czasem zawiedzionymi – i wreszcie interesami grup ludzkich, by mógł przebiegać spokojnie i bezkonfliktowo¹. System ten nie narodziłby się gdyby nie wpływ ery kolonii i takich osób jak George Washington czy Thomas Jefferson jak i wielu innych, którym udało się zbudować model nowego XVIII - wiecznego społeczeństwa amerykańskiego². To, że Amerykanie byli pierwszymi w świecie, którzy sprawili, że demokracja zaczęła funkcjonować było niezaprzeczalne. Udało im się tak rozwinąć system polityczny państwa, by nie tylko stał się instrumentem rządu, ale i uzasadniał działanie systemu dwupartyjnego³.

Artykuł został podzielony na dwie części. Pierwsza związana jest ściśle z uchwaleniem amerykańskiej Konstytucji i początkami partii politycznych w USA. Druga część obrazuje powstanie Partii Demokratycznych – republikanów w czasie trwania pierwszego systemu partyjnego w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej.

Wielu historyków i politologów amerykańskich chciało usystematyzować w dobrze zorganizowany sposób powstawanie partii politycznych. Przez ponad 200 lat powstawały one, wywołując zmiany programowe i osobowe. Usystematyzowanie było potrzebne. Dlatego dzisiaj dzięki takim uczonym jak James L. Judson⁴, E. C. Ladd Jr⁵ czy W. D. Burnham⁶ możemy dzisiaj opierać się na ich podziałach amerykańskiego systemu partyjnego. Ja w moim artykule skorzystałam z podziału wprowadzonego przez dwóch ostatnich autorów. Na ich podstawie wyznaczyłam datę początkową i końcową trwania pierwszego systemu partyjnego. Trwał on d 1790 roku do 1824 do wyborów prezydenckich. Warto dodać, że wszystkie wymienione powyżej partie stały się częścią składową pięciu narodowych systemów partyjnych, które następowały po sobie. Dwa z nich funkcjonowały przed wojną secesyjną, natomiast trzy pozostałe nastąpiły po niej⁷.

Konstytucja a początek partii politycznych w USA

Podział na partie w Stanach Zjednoczonych Ameryki dokonywał się stopniowo, głównie na zasadzie przesłanek ekonomicznych i regionalnych⁸. A pojawienie się systemu dwóch głównych partii w USA zostało